

**WYMAGANIA EDUKACYJNE  
Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA**

1. Wymagania edukacyjne obejmują ocenę wiadomości i umiejętności uczniów.

2. Ocenianiu podlegać będą:

- odpowiedzi ustne - przy odpowiedzi ustnej obowiązuje zgodność materiału z trzech ostatnich lekcji, w przypadku lekcji powtórzeniowych z całego działu,
- sprawdziany pisemne – zapowiadane tydzień wcześniej pisemne formy sprawdzenia wiadomości,
- kartkówki – zapowiedziane lub niezapowiedziane formy odpowiedzi pisemnej nie przekraczające 15 minut i obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji,
- praca na lekcji – uczeń może otrzymać ocenę, plusy lub minusy. Gdy uczeń zgromadzi trzy plusy nauczyciel pyta go, czy chce nadal zdobywać plusy na ocenę celującą (sześć plusów – ocena celująca z aktywności). Za trzy plusy uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą. Za trzy minusy uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- ćwiczenia praktyczne,
- projekt,
- udział w konkursach.

3. W trakcie jednego semestru uczeń może dwa razy zgłosić nieprzygotowanie do lekcji, ale fakt ten należy zgłosić nauczycielowi przed lekcją. Przygotowanie do lekcji obejmuje przygotowanie do odpowiedzi ustnej, uzupełniony zeszyt przedmiotowy, podręcznik (przynajmniej jeden na ławkę). Nieprzygotowanie nie obejmuje zapowiedzianych powtórzeń, sprawdzianów i kartkówek.

4. W przypadku, gdy ocena ustalana jest na podstawie zdobytych przez ucznia punktów stosowane są następujące kryteria:

95% - 100% - 6

94 % - 85% - 5

84% - 65% - 4

64% - 45% - 3

44% - 30% - 2

29% - 0% - 1

5. Ustala się następujące kryteria oceniania sprawdzianów i kartkówek:

- ocena dopuszczająca – minimum 30% punktów;
- ocena dostateczna – minimum 45% punktów;
- ocena dobra – minimum 65% punktów;
- ocena bardzo dobra – minimum 85% punktów;

- ocena celująca – minimum 95% punktów;
- uczeń uzyskuje „+” do odpowiedniej oceny określonej procentowo lub punktowo, jeżeli zdobywa maksymalną ilość punktów z pułapu;
- uczeń uzyskuje „-” do odpowiedniej oceny określonej procentowo lub punktowo zdobywając minimalną ilość punktów z pułapu.”

6. W ocenianiu i klasyfikowaniu stosuje się średnią ważoną z uwzględnieniem wag ocen cząstkowych według kryteriów obowiązujących w szkole:

Wskaźniki osiągnięć uczniów - Waga

Konkurs pozaszkolny - 6

Sprawdziany, testy - 5

Odpowiedzi ustne/powtórzenie - 3/4

Kartkówki – 4

Projekt - 4

Ćwiczenia praktyczne - 3

Konkurs szkolny - 3

Praca na lekcji – 2

7. W przypadku, gdy uczeń jest nieobecny w szkole, a klasa pisze sprawdzian, test, kartkówkę, wykonuje sprawdziany umiejętności itp. lub uczeń nie odda pracy w ustalonym terminie nauczyciel wpisuje „nb”, czyli brak oceny. „nb” oznacza, że uczeń nie pisał sprawdzianu, testu, kartkówki itp. lub uczeń nie oddał pracy w ustalonym terminie. Uczeń nieobecny na sprawdzianie lub kartkówce pisze zaległe prace na pierwszej lekcji, na której jest obecny. W przypadku dłuższej nieobecności termin pisania sprawdzianu ustala z nauczycielem (ale nie później niż dwa tygodnie po powrocie do szkoły).

8. Ocena semestralna jest średnią ważoną wszystkich ocen cząstkowych z całego semestru, ocena końcoworoczna wyliczana jest jako średnia ważona wszystkich ocen cząstkowych z całego roku szkolnego.

- ocena cel - średnia od 5,21

- ocena bdb - średnia od 4,51

- ocena db - średnia od 3,51

- ocena dst- średnia od 2,51

- ocena dop - średnia od 1,60

- ocena ndst. - średnia poniżej 1,60

9. Nauczyciel ma obowiązek ocenienia i oddania w ciągu dwóch tygodni pisemnego sprawdzianów wiadomości. Wyniki z kartkówki nauczyciel przedstawia uczniom nie później niż tydzień po jej przeprowadzeniu.
10. Uczeń ma prawo (w ciągu dwóch tygodni) do poprawienia każdej oceny formie i w terminie ustalonym przez nauczyciela. W dzienniku obok oceny uzyskanej poprzednio wpisuje się ocenę poprawioną. W przypadku, gdy uczeń zgłosi chęć uzupełnienia braków z przedmiotu, nauczyciel chętnie udzieli mu pomocy.
11. Oceny cząstkowe są jawne, oparte o opracowane kryteria. Sprawdziany i inne prace pisemne są przechowywane w szkole do końca sierpnia danego roku szkolnego.
12. Na pierwszej godzinie lekcyjnej uczniowie są informowani o wymaganiach edukacyjnych. Wymagania na poszczególne oceny są dostępne również na stronie internetowej szkoły.
13. O postępach ucznia z danego przedmiotu rodzice są powiadamiani poprzez dziennik internetowy, na wywiadówkach oraz na konsultacjach nauczycielskich.

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
<b>Dział 1. Bezpieczeństwo państwa</b>					
1.1 Bezpieczeństwo Polski naszym dobrem najwyższym	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, czym jest bezpieczeństwo oraz bezpieczeństwo narodowe,</li> <li>– przedstawia różnorodne dziedziny życia, których dotyczy termin bezpieczeństwo,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest bezpieczeństwo rozumiane jako stan i jako proces,</li> <li>– podaje przykłady działań podejmowanych na rzecz bezpieczeństwa,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje czynniki wpływające na bezpieczeństwo narodowe,</li> <li>– opisuje współczesne i historyczne rozumienie bezpieczeństwa,</li> <li>– wymienia elementy systemu bezpieczeństwa państwa,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje współczesne historyczne działania na rzecz bezpieczeństwa narodowego,</li> <li>– wyjaśnia, z jakiego powodu dbałość o bezpieczeństwo nigdy się nie kończy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia, dlaczego najistotniejsze dla każdego polskiego obywatela jest bezpieczeństwo Polski i dlaczego jest ono wartością najwyższą,</li> </ul>
1.2 Uwarunkowania bezpieczeństwa państwa	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyciąga fakty historyczne związane z bezpieczeństwem Polski,</li> <li>– wymienia czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyciąga fakty historyczne związane z bezpieczeństwem Polski,</li> <li>– wymienia czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia historyczne uwarunkowania bezpieczeństwa Polski,</li> <li>– opisuje czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski,</li> <li>– charakteryzuje przyczyny, które doprowadziły do upadku Rzeczypospolitej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje problem bezpieczeństwa w dziejach Polski,</li> <li>– porównuje różne sytuacje historyczne w związku z bezpieczeństwem Polski,</li> <li>– ocenia znaczenie dla bezpieczeństwa państwa polskiego przemian, jakie zaszły na świecie po 1989 r.,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje problem bezpieczeństwa w dziejach Polski,</li> <li>– porównuje różne sytuacje historyczne w związku z bezpieczeństwem Polski,</li> <li>– ocenia znaczenie dla bezpieczeństwa państwa polskiego przemian, jakie zaszły na świecie po 1989 r.,</li> </ul>
1.3 Podstawy bezpieczeństwa Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia i charakteryzuje poszczególne rodzaje Sił Zbrojnych RP,</li> <li>– wymienia międzynarodowe struktury militarne, do których należy Polska,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, w jaki sposób można ubiegać się o powołanie do służby wojskowej,</li> <li>– omawia znaczenie Wojsk Obrony Terytorialnej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje międzynarodowe struktury militarne, do których należy Polska,</li> <li>– wymienia i charakteryzuje organizacje polityczno-gospodarcze, do których należy obecnie nasz kraj,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywa gospodarka i polityka w zapewnieniu obywatelom bezpieczeństwa,</li> <li>– omawia znaczenie stałej obecności wojsk amerykańskich w naszym kraju,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia, jak przedstawiasz obecnie stan bezpieczeństwa Polski,</li> <li>– potrafi wyjaśnić, jakie znaczenie miałyby stała baza amerykańska w Polsce dla bezpieczeństwa naszego kraju,</li> </ul>
<b>Dział 2. Powszechnie i masowe zagrożenia we współczesnym świecie</b>					
2.1 Klasyfikacja zagrożeń	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym są zagrożenia czasu wojny i czasu pokoju,</li> <li>– podaje przykłady zagrożeń naturalnych, z którymi ludzie mieli do czynienia w przeszłości,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– klasyfikuje i omawia rodzaje zagrożeń,</li> <li>– wyjaśnia, jakie jest miejsce terroryzmu w hierarchii zagrożeń,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia zagrożenia naturalne i spowodowane działalnością człowieka,</li> <li>– opisuje środki rażenia współczesnego pola walki,</li> <li>– wymienia największe klęski żywiołowe ostatnich lat i dziesięcioleci na świecie,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– potrafi uzasadnić przyjęty w trakcie lekcji system klasyfikacji zagrożeń,</li> <li>– analizuje niszczące efekty działalności człowieka z punktu widzenia współczesnych zagrożeń,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego konflikt totalny oznaczałby obecnie zagładę ludzkości,</li> </ul>

2.2 Służby ochrony ratownictwa	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje służb ochrony i ratownictwa w Polsce,</li> <li>zna telefony alarmowe do poszczególnych służb,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>potrafi wezwać odpowiednie służby,</li> <li>wyjaśnia zasadę: „Rozmowę zawsze kończy dyspozytor”,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zastosowanie aplikacji mobilnej <i>Ratunek</i>,</li> <li>rozdziela zadania policji Państwowej Straży Pożarnej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje Państwowe Ratownictwo Medyczne,</li> <li>opisuje funkcje ratownicze GOPR i WOPR,</li> <li>opisuje funkcjonowanie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>tłumaczy, dlaczego każdy z nas powinien bezwzględnie podporządkować się poleceniom służb ratowniczych porządkowych,</li> </ul>
2.3 Ostrzeżenie alarmowanie	<ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje alarm i alarmowanie oraz wskazuje urządzenie najczęściej wykorzystywane jako źródło sygnału alarmowego,</li> <li>wymienia rodzaje alarmów,</li> <li>zna uniwersalne zasady zachowania w sytuacji zagrożenia,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>rozdziela sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze,</li> <li>wie, jakie są struktury oraz instytucje odpowiedzialne za alarmowanie i ostrzeżenie ludności w naszym kraju,</li> <li>zna obowiązki ludności, z których należy się wywiązać po usłyszeniu sygnału alarmowego,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wie, jak zapobiegać wybuchowi paniki,</li> <li>opisuje strukturę systemu zarządzania kryzysowego,</li> <li>charakteryzuje model organizacji powiadamiania i reagowania kryzysowego,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje zadania Rządowego Centrum Bezpieczeństwa,</li> <li>opisuje Krajowy System Wykrywania Skażeń i Alarmowania,</li> <li>wyjaśnia, dlaczego każdy obywatel powinien bezwzględnie stosować się do poleceń wydawanych przez przedstawicieli służb ratowniczych porządkowych,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje możliwe przyczyny sytuacji kryzysowych wymagających ostrzeżenia alarmowania ludności,</li> <li>interpretuje, jak ostrzeżenie alarmowanie ludności wpływa na bezpieczeństwo,</li> <li>uzasadnia celowość znajomości sygnałów alarmowych i komunikatów ostrzegawczych,</li> </ul>
2.4 Ewakuacja	<ul style="list-style-type: none"> <li>zna tryby ewakuacji,</li> <li>wie, na czym polegają ewakuacja zorganizowana i samoewakuacja,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>potrafi w trybie alarmowym ewakuować się z budynku,</li> <li>wskazuje drogi ewakuacji w szkole,</li> <li>wskazuje osoby odpowiedzialne za ewakuację,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>prezentuje sposoby transportu poszkodowanych,</li> <li>rozdziela znaki ewakuacyjne informacyjne,</li> <li>sporządza listę rzeczy, które należy zabrać z domu w razie ogłoszenia ewakuacji,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zasady ewakuacji ludności i środków materialnych,</li> <li>charakteryzuje przygotowanie do ewakuacji planowanej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>planuje inicjatywy zmierzające do rozwiązania problemów istotnych dla sprawnego przeprowadzenia procesu ewakuacji,</li> </ul>
2.5 Zagrożenie pożarem	<ul style="list-style-type: none"> <li>podaje, jakie warunki wystarczające do wystąpienia pożarów,</li> <li>wyjaśnia termin <i>pożar w zarodku</i>, wie, jak zachować się w takiej sytuacji,</li> <li>definiuje pojęcia <i>pożar</i> i <i>trójkąt spalania</i>,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje przyczyny pożarów,</li> <li>wskazuje miejsca potencjalnie zagrożone wystąpieniem pożaru,</li> <li>umie obsługiwać podręczny sprzęt gaśniczy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>klasyfikuje grupy pożarów materiałów palnych,</li> <li>zna zasady ewakuacji w razie wystąpienia pożaru domu,</li> <li>rozdziela wybrane znaki ochrony przeciwpożarowej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wie, jakie materiały palne można gasić gaśnicą określonego typu,</li> <li>wie, jak ważne jest zapobieganie panice,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia konieczność przestrzegania zasad bezpieczeństwa własnego i innych ludzi podczas różnorodnych zagrożeń,</li> </ul>
2.6 Zagrożenie powodzią	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje powodzi,</li> <li>wie, jakie działania należy podjąć, aby zabezpieczyć dom na wypadek powodzi,</li> <li>wie, jakie informacje podać przedstawicielowi służb ratowniczych,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje zasady zachowania w wypadku powodzi, postępowania w razie jej wystąpienia, a także po jej ustąpieniu,</li> <li>wskazuje drogi ewakuacji w szkole,</li> <li>wymienia zasady higieny i powodzi, a także powodzi, a także powodzi,</li> <li>opisuje zabezpieczenia przeciwpowodziowe,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>rozdziela czynną i bierną ochronę przeciwpowodziową,</li> <li>podaje, w jakich sytuacjach ogłasza się pogotowie przeciwpowodziowe, a kiedy – alarm powodziowy,</li> <li>zna zasady poruszania się samochodem w razie wystąpienia powodzi,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>rozdziela rodzaje powodzi ze względu na przyczynę ich wystąpienia,</li> <li>ocenia poziom zagrożenia powodzią w pobliżu swojego domu i swojej szkoły,</li> <li>opisuje rodzaje zabezpieczeń powodziowych w najbliższej okolicy,</li> <li>wie, jak ważne jest zapobieganie panice,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, dlaczego pomoc służbom w sytuacji powodzi jest działaniem we własnym interesie,</li> </ul>

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
2.7 Zimowe zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia zagrożenia występujące zimą,</li> <li>podaje czynniki sprzyjające wychłodzeniu i odmrożeniom,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>rozdziela stopnie odmrożeń,</li> <li>identyfikuje objawy wychłodzenia i hipotermii,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje typowe zagrożenia związane z niską temperaturą w okresie zimowym,</li> <li>opisuje, jak należy postępować z osobą wychłodzoną i taką, która doznała odmrożeń,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia zasady bezpiecznego podróżowania samochodem w warunkach zimowych,</li> <li>ocenia, jak warunki klimatyczne w Polsce wpływają na bezpieczeństwo człowieka w okresie zimowym,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia konieczność przestrzegania zasad bezpieczeństwa własnego i innych ludzi podczas zimowych zagrożeń,</li> </ul>
2.8 Niebezpieczne środki chemiczne	<ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje pojęcie skażenia chemicznego,</li> <li>wymienia przyczyny skażeń chemicznych,</li> <li>wskazuje substancje, które mogą wywołać skażenie chemiczne,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje oznaczenia pojazdów transportujących niebezpieczne substancje chemiczne,</li> <li>prezentuje, jakimi prostymi metodami można doraźnie chronić drogi oddechowe,</li> <li>wskazuje formacje przeciwdziałające skażeniom chemicznym,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia oznaczenia występujące na tablicach ADR,</li> <li>umie zabezpieczyć dom (mieszkanie) przed niebezpiecznymi substancjami chemicznymi,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia działania, które powinien podjąć świadek wypadku pojazdu przewożącego niebezpieczne substancje,</li> <li>tłumaczy zasady zachowania w razie uwolnienia niebezpiecznych substancji chemicznych,</li> <li>interpretuje zapisy na tablicach ADR,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje konsekwencje skażeń chemicznych dla ludzi, mienia i środowiska,</li> <li>rozumie rolę i znaczenie służb ratownictwa oraz wyjaśnia, dlaczego wszyscy bez względu na powołanie powinni wykonywać polecenia ich przedstawicieli,</li> </ul>
2.9 Terroryzm	<ul style="list-style-type: none"> <li>wie, czym jest terroryzm,</li> <li>definiuje zamach terrorystyczny,</li> <li>wymienia znane zamachy terrorystyczne,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zna zasady zachowania się podczas ataku terrorystycznego z użyciem broni palnej i z użyciem materiałów wybuchowych,</li> <li>potrafi podać niezbędne informacje przedstawicielowi służb ratowniczych,</li> <li>rozdziela „nowy” i „stary” terroryzm,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje różnice między terrorem i terroryzmem,</li> <li>potrafi wyjaśnić pojęcie fanatyzmu,</li> <li>wie, jak należy się zachować w razie stania się zakładnikiem,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>rozumie specyfikę współczesnego terroryzmu,</li> <li>charakteryzuje syndrom sztokholmski,</li> <li>klasyfikuje rodzaje terroryzmu ze względu na sposób działania sprawców,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia propozycje dotyczące działań na rzecz wyeliminowania terroryzmu ze współczesnego świata,</li> </ul>
2.10 Przestępczość pospolita	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia sytuacje, które mogą stanowić zagrożenie bezpieczeństwa osobistego,</li> <li>podaje przykład skutecznej próby o pomoc w sytuacji zagrożenia,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>rozumie związek między demokracją a przestępczością,</li> <li>wyjaśnia pojęcie <i>wiktymologia</i>,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zna zagrożenia, które mogą pojawić się w środkach komunikacji publicznej,</li> <li>identyfikuje zagrożenia w sieci i wskazuje sposoby przeciwdziałania im,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>potrafi zachować ostrożność w miejscach publicznych,</li> <li>wie, jak należy się zachować w przypadku napaści bezpośredniej,</li> <li>wyjaśnia, dlaczego należy unikać walki na ulicy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje zasady bezpiecznego zachowania, które pozwolą zmniejszyć ryzyko stania się ofiarą przestępstwa,</li> </ul>

Dział 3. Pierwsza pomoc przedmedyczna					
3.1 Pierwsza pomoc – prawny obowiązek czy moralna powinność?	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia elementy łańcucha przeżycia,</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega obowiązek udzielania pomocy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– tłumaczy różnice między pierwszą a dodatkową pomocą przedmedyczną,</li> <li>– wie, jak wyposażać apteczkę pierwszej pomocy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zna prawa ratownika,</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega postawa dobrego samarytanina,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje regulacje prawne dotyczące udzielania pierwszej pomocy obowiązujące w Polsce,</li> <li>– tłumaczy, dlaczego brak wiedzy i umiejętności nie usprawiedliwia osób, które nie udzielają pierwszej pomocy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia aspekty moralne związane z udzieleniem pomocy osobom w stanie zagrożenia życia,</li> </ul>
3.2 Postępowanie z osobą nieprzytomną	<ul style="list-style-type: none"> <li>– na numery alarmowe,</li> <li>– wie, na jakie niebezpieczeństwa narażony jest ratownik,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– otrafi wykonać rękoć czynności czoło-zuchwa oraz sprawdzić podstawowe czynności życiowe,</li> <li>– umie ułożyć osobę w pozycji bocznej ustalonej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zna stopnie utraty świadomości,</li> <li>– wzywa pomoc, podając wszystkie niezbędne informacje w odpowiedniej kolejności,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zna obowiązki obywateli dotyczące udzielania pierwszej pomocy osobom, których życie i zdrowie jest bezpośrednio zagrożone,</li> <li>– wie, jakie prawa przysługują ratownikowi zgodnie z ustawą o państwowym ratownictwie medycznym,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia, że bezzwłoczne prawidłowe wezwanie pomocy może mieć istotne znaczenie dla ratowania życia osoby nieprzytomnej,</li> </ul>
3.3 Odwracanie na plecy osoby leżącej na brzuchu	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia swoje bezpieczeństwo w miejscu zdarzenia,</li> <li>– potrafi sprawdzić przytomność poszkodowanego,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, do czego i w jaki sposób może wykorzystać osoby postronne,</li> <li>– demonstruje, jak powinno wyglądać sprawdzenie oddechu osoby poszkodowanej leżącej na brzuchu,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia wypadki, w wyniku których może dojść do uszkodzenia kręgosłupa,</li> <li>– uzasadnia, dlaczego osoba leżąca na brzuchu ma utrudnione oddychanie,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– samodzielnie odwraca na plecy – z zabezpieczeniem kręgosłupa – osobę leżącą na brzuchu,</li> <li>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach osobę leżącą na brzuchu należy odwrócić na plecy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– tłumaczy zasadę: <i>Nie poruszaj poszkodowanego bez wyraźnej potrzeby,</i></li> </ul>
3.4 Resuscytacja osoby dorosłej	<ul style="list-style-type: none"> <li>– umie ocenić swoje bezpieczeństwo w miejscu zdarzenia,</li> <li>– potrafi sprawdzić przytomność poszkodowanego,</li> <li>– wie, kiedy należy przerwać wykonywanie resuscytacji krążeniowo-oddechowej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, do czego i w jaki sposób może wykorzystać osoby postronne,</li> <li>– wzywa pomoc, podając wszystkie niezbędne informacje w odpowiedniej kolejności,</li> <li>– wyjaśnia, jak ważny jest czas w przypadku ratowania życia,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– demonstruje, jak powinno wyglądać sprawdzenie oddechu osoby poszkodowanej,</li> <li>– potrafi omówić rolę układów oddechowego, krążeniowego, nerwowego,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– umie zastosować maseczkę do sztucznego oddychania,</li> <li>– wykonuje masaż serca,</li> <li>– stosuje sztuczne oddychanie,</li> <li>– rozróżnia pojęcia <i>resuscytacja</i> i <i>reanimacja</i>,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dowodzi, że brak tlenu jest niebezpieczny dla organizmu, opisując pracę układów dostarczających go do komórek,</li> </ul>
3.5 Resuscytacja niemowlęcia i starszego dziecka	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje algorytm resuscytacji dziecka,</li> <li>– zna klasyfikację wiekową obowiązującą w ratownictwie,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie różnicę między wiekiem rozwojowym a wiekiem metrykalnym,</li> <li>– wie, że przed udzieleniem pomocy niemowlęciu lub starszemu dziecku musi zwrócić się o pozwolenie do jego rodziców,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wykonuje masaż serca u dziecka,</li> <li>– wykonuje masaż serca u niemowlęcia,</li> <li>– wie, jak może zmienić się kolejność działań podczas udzielania pomocy niemowlęciu i starszemu dziecku,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różnice między resuscytacją osoby dorosłej a resuscytacją dziecka (zwłaszcza niemowlęcia),</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega hipoksja,</li> <li>– opisuje, na czym polega nagła śmierć łóżeczkowa,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, co oznacza zasada <i>najpierw pomagaj</i>, podaje, kogo ona dotyczy i jakie są od niej wyjątki,</li> </ul>



Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
		– demonstruje, jak przekonywać rodziców do wyrażenia zgody na udzielenie dziecku pomocy,			
3.6 Zasady użycia AED	– wymienia objawy nagłego zatrzymania krążenia, – rozpoznaje uniwersalny, obowiązujący od 2007 r., symbol AED, – wskazuje, gdzie można znaleźć instruktaż informujący, w jaki sposób obsługiwać AED,	– wyjaśnia ogólnie pojęcie nagłego zatrzymania krążenia, – opisuje mechanizm leczniczy defibrylacji, – omawia zasady działania automatycznego zewnętrznego defibrylatora serca,	– potrafi zastosować AED w połączeniu z wykonywaniem resuscytacji, – wskazuje na migotanie komór jako jedno z zaburzeń pracy serca, będące u osób dorosłych najczęstszą przyczyną NZK,	– zna pojęcie <i>elektrody pediatryczne</i> , – wyjaśnia, kiedy używanie AED u dzieci jest dozwolone,	– wyjaśnia, dlaczego nowoczesny automatyczny defibrylator serca jest „mądrzejszy” od ratownika, – przedstawia badania nad ratowaniem ludzkiego życia z wykorzystaniem prądu,
3.7 Postępowanie przy zadławieniach	– wymienia objawy zadławienia, – rozróżnia zakrztuszenie i zadławienie, – wyczerpuje przyczyny zadławienia,	– wyjaśnia, na czym polega zadławienie, – rozumie niebezpieczeństwa związane ze stanem zadławienia, – identyfikuje kaszel jako naturalny odruch obronny organizmu,	– wyczerpuje niebezpieczeństwa związane z zadławieniem, – opisuje mechanizm zadławienia, – opisuje manewr Heimlicha,	– demonstruje, jak należy udzielać pomocy zadławionym: dorosłemu, niemowlęciu i starszemu dziecku, – wymienia czynności szkodliwe w przypadku udzielania pomocy podczas zakrztuszenia lub zadławienia,	– proponuje zasady, których powinno się przestrzegać podczas spożywania posiłków przez dzieci, by przeciwdziałać zadławieniu,
3.8 Tamowanie krwotoków	– podaje prawidłowe ciśnienie puls człowieka, – opisuje rolę krwi w organizmie, – przedstawia ogólne zasady zabezpieczania krwawień,	– omawia skład krwi i funkcjonowanie układu krwionośnego, – klasyfikuje rodzaje krwotoków w zależności od uszkodzonego naczynia krwionośnego,	– dobiera czynności ratownicze właściwe w przypadku ran kończyn, głowy, klatki piersiowej, brzucha, – postępuje właściwie, gdy w ranie tkwi ciało obce,	– zna zasady zabezpieczania amputacji urazowych, – tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>replantacja</i> , – wie, jak należy użyć opaski uciskowej, – objaśnia, czym jest odczyn Biernackiego,	– przytacza argumenty, przeciwko usuwaniu ciała obcego z rany, – wyjaśnia zasady postępowania w razie wystąpienia krwawień, uzasadniając, w jakich sytuacjach należy użyć opaski uciskowej, a w jakich – opatrunku wentylowego,
3.9 Urazy kości stawów	– wymienia ogólne zasady postępowania w przypadku złamań, – identyfikuje złamania kości jako urazy, które wymagają interwencji lekarskiej,	– podaje czynności dozwolone i zabronione w przypadku zwichnięciastawu, – wie, że nie wolno sprawiać bólu poszkodowanemu,	– zna zasady użycia chusty trójkątnej do zabezpieczania złamań, – umie użyć podręcznych przedmiotów do usztywnienia złamań,	– potrafi unieruchomić złamaną kończynę górną za pomocą chusty trójkątnej i bandaża, – omawia szkielet człowieka,	– opracowuje i prezentuje informacje na temat budowy i funkcji układu kostnego człowieka,

3.10 Poparzenia	<ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje oparzenie i udar cieplny,</li> <li>– wymienia funkcje skóry człowieka,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia stopnie oparzeń,</li> <li>– wyszczególnia przypadki poparzeń, bezwzględnie wymagające konsultacji lekarzem,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– odnosząc się do budowy skóry człowieka, omawia podstawową klasyfikację poparzeń,</li> <li>– potrafi udzielić doraźnej pomocy osobie poparzonej,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje zastosowanie hydrożeli,</li> <li>– potrafi zdiagnozować udar cieplny i odpowiednio zareagować,</li> <li>– omawia pierwszą pomoc przypadku oparzeń chemicznych,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie działania w domu należy podjąć, by zabezpieczyć dzieci przed poparzeniami,</li> </ul>
3.11 Udar i zawał	<ul style="list-style-type: none"> <li>– potrafi wymienić najczęstsze objawy zawału,</li> <li>– potrafi wymienić najczęstsze objawy udaru,</li> <li>– rozróżnia zawał i udar,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przyczyny zawału udaru,</li> <li>– objaśnia akronimy FASTi UDAR,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, jak powinien się zachować w razie wystąpienia u chorego zawału,</li> <li>– potrafi zareagować w przypadku wystąpienia u chorego objawów udaru,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje zawał i udar jako choroby cywilizacyjne,</li> <li>– ma utrwaloną technikę zabezpieczania poszkodowanego przed wychłodzeniem,</li> <li>– omawia przedszpitalną skalę udaru Cincinnati,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego zarówno przypadku zawału, jak i udaru tak ważny jest czas,</li> </ul>
3.12 Częste wypadki – atak epilepsji, wypadek drogowy, omdlenie	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia zasady zachowania w miejscu wypadku drogowego,</li> <li>– identyfikuje objawy epilepsji,</li> <li>– rozpoznaje objawy omdlenia,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia czynności niewskazane w przypadku ataku epilepsji,</li> <li>– wie, jak należy się zachować przypadku zauważenia osoby, u której wystąpił atak epilepsji,</li> <li>– rozumie, na czym polega specyfika wypadku drogowego w związku z bezpieczeństwem ratownika,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– potrafi umiejętnie wydobyć poszkodowanego z pojazdu,</li> <li>– demonstruje trzy sposoby postępowania w sytuacji omdlenia,</li> <li>– ma utrwaloną technikę zabezpieczania poszkodowanego przed wychłodzeniem,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje, na czym polega <i>triage</i>,</li> <li>– charakteryzuje, w jakich przypadkach stosujemy chwyt Rauteka,</li> <li>– wyjaśnia, czego – wbrew obiegowym opiniom – nie należy robić, zabezpieczając chorego w trakcie ataku epilepsji,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia, w jakich sytuacjach i w jaki sposób zmotywuje osobę, która zemdleła, by poszła do lekarza,</li> </ul>

#### Dział 4. Edukacja obronna

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				

#### Dział 4. Edukacja obronna

4.1 Przygotowanie do szkolenia strzeleckiego	<ul style="list-style-type: none"> <li>– określa, czym jest broń,</li> <li>– wymienia rodzaje broni,</li> <li>– wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące na strzelnicy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje rodzaje broni,</li> <li>– wskazuje podstawowe elementy broni długiej i krótkiej,</li> <li>– opisuje pozycje strzeleckie,</li> <li>– wyjaśnia, co oznaczają zasady BLOS,</li> <li>– opisuje, co wyraźnie, a co mniej wyraźnie powinien widzieć strzelec,</li> <li>– tłumaczy, na czym polega procedura pakowania rany,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, co jest bronią w rozumieniu ustawy o broni i amunicji,</li> <li>– rozróżnia przyrządy celownicze,</li> <li>– demonstruje pozycje strzeleckie,</li> <li>– opisuje broń załadowaną, przeladowaną i rozładowaną,</li> <li>– omawia rodzaje ran postrzałowych,</li> <li>– charakteryzuje punkty</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia rodzaje przyrządów celowniczych i sposoby ich zgrywania,</li> <li>– potrafi przyjąć pozycje strzeleckie, uwzględniając ich właściwości,</li> <li>– wykorzystuje przedmioty z otoczenia do zaimprovizowania podpórek przy strzelaniu w pozycji leżącej,</li> <li>– tłumaczy, w jaki sposób należy transportować broń</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia znaczenie zasady: <i>Traktuj każdą broń, jakby była załadowana</i>,</li> <li>– demonstruje, w jaki sposób można bezpiecznie i celnie oddać strzał,</li> </ul>
4.2 Podstawy treningu strzeleckiego	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pozycje strzeleckie,</li> <li>– definiuje celowanie,</li> </ul>				

			regulaminu użytkowania strzelnicy,	na strzelnicę i do magazynu, – wyjaśnia, w jaki sposób należy zabezpieczyć ranę postrzałową,	
4.3 Orientowanie się w terenie	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sposoby ustalania stron świata,</li> <li>– wymienia przyrządy służące do orientowania się w terenie,</li> <li>– wskazuje podstawowe elementy mapy,</li> <li>– opisuje sposoby orientowania mapy,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym zajmuje się terenoznawstwo,</li> <li>– charakteryzuje zjawiska naturalne i przyrządy pomocne przy ustalaniu kierunków świata,</li> <li>– wymienia rodzaje map,</li> <li>– podaje cechy map topograficznych,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różnice w budowie kompasu i busoli,</li> <li>– wie, jak przeprowadzić orientowanie mapy z wykorzystaniem busoli,</li> <li>– wyjaśnia, jak można odnaleźć w terenie przedmiot zaznaczony na mapie,</li> <li>– wymienia i omawia podstawowe znaki topograficzne,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ustala kierunki świata za pomocą: słońca, Gwiazdy Polarnej, słońca i zegarka, elementów terenu,</li> <li>– wyznacza kierunki świata przy użyciu kompasu, busoli, GPS,</li> <li>– potrafi posługiwać się planem miasta i mapą,</li> </ul>	– wyjaśnia znaczenie terenoznawstwa w życiu współczesnego człowieka,
4.4 Cyfrowe zagrożenie	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia terminy <i>cyberbezpieczeństwo</i> i <i>cyberprzemoc</i>,</li> <li>– wymienia cyberzagrożenia,</li> <li>– podaje znane sobie przykłady ataków na cyberbezpieczeństwo.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia zagrożenia związane z rozwojem rzeczywistości wirtualnej we współczesnym świecie,</li> <li>– wymienia instytucje odpowiedzialne za cyberbezpieczeństwo w wymiarze cywilnym i wojskowym,</li> <li>– wskazuje zasady zabezpieczenia się przed przestępczością internetową.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– interpretuje termin <i>cyberbezpieczeństwo</i> w wymiarze cywilnym i wojskowym,</li> <li>– charakteryzuje program CYBER.MIL.PL.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– tłumaczy, jakie znaczenie ma cyberbezpieczeństwo w systemie bezpieczeństwa państwa,</li> <li>– charakteryzuje zadania zespołów reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa komputerowego,</li> <li>– uzasadnia konieczność wdrażania programu CYBER.MIL.PL.</li> </ul>	– na podstawie własnych doświadczeń przedstawia pomysły na zwiększenie bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni.